

EDITORIAL

Sa altar sang mga baganihan kag martir, panumpa nga isulong kag pabaskugon ang rebolusyon

Ginadumdom kag ginapasidunggan naton subong nga semana ang tanan nga baganihan kag martir sa nagligad nga masobra lima ka dekada nga wala sang untat nga pagsulong sang rebolusyon Pilipino. Ang Semana sang Pagdumdom kag Pagpasidungog sa Mga Baganihan kag Martir sang Pumuluyong Pilipino (Abril 17-24) ang gindeklarar sang Pungsodnon nga Konseho sang national Democratic Front of the Philippines (NDFP) bilang tuigan nga pagdumdom.

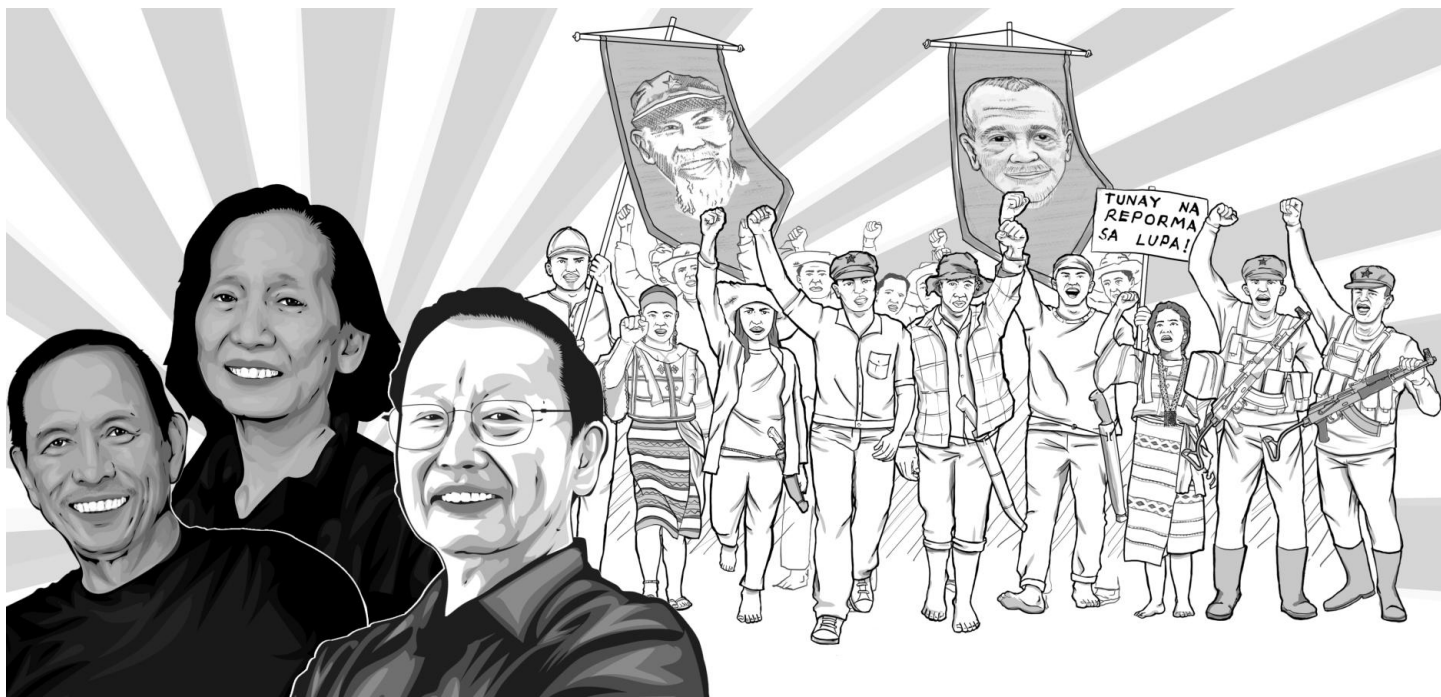
Sa palaabuton nga Abril 24, sa ika-50 anibersaryo sang NDFP, hatagan naton sang pinakamataas nga pasidungog sila Kaupod Benito Tiamzon kag Wilma Austria, mga nagapanguna kag halangdon nga lider sang Partido, nga gindakop upod ang walo ka iban pa, gin-tortyrur kag ginpatay sang mga suldado sadtong Agosto 21, 2022. Sa pagbutlak sang kasanag sa mga adlaw nga ini, tigayunon sang tanan nga yunit sang BHB ang malinong nga 21-gun salute bilang pagpasidungog sa ila kag sa tanan nga baganihan sang pungsod. Tigayunon man sang nagka-

lain-lain nga rebolusyonaryo nga organisasyon masa ang nagkalain-lain nga porma sang pagtililipon kag asembliya, likom kag hayag, kung sa diin mahimo nga basahon ang mga pasidungog kag pagdumdom sa aton mga baganihan.

Ihatag man naton ang pinakamataas nga pagkilala sa tagapamuno nga nagtukod sang Komite Sentral sang PKP nga si Ka Jose Maria Sison (Amado Guerrero) nga ginhalad ang halos anom ka dekada sang iya nga kabuhi sa patriyotiko kag demokratiko nga handum sang pumuluyong Pilipino.

Asta mintras nga magapabilin ang iya rebolusyonaryong diwa kag permi nga magaserbe nga inspirasyon sa masunod nga henerasyon sang mga rebolusyonaryong Pilipino.

Sa ini nga adlaw, dumdumon man naton kag pasidunggan ang iban pa nga mga kagawad sang Komite Sentral sang Partido. Wala-kamatayon ang handumanan nila Jorge Madlos (Ka Oris), Julius Giron (Ka Nars), Menardo Villanueva (Ka Bok), Antonio Cabanatan (Ka Manlimbasog) kag iban pa nga mga rebolusyonaryo kag komunista nga naggahin sang ila bugos nga kabuhi sa paghimakas sang pumuluyong Pilipino para sa matuod nga kahilwayan kag demokrasya. Dumdumon man naton ang tanan nga kadre sang Partido, mga Pulang hangaway sang BHB, mga rebolusyonaryo, aktibista kag ordinaryo nga tawo

nga ginsakripisyo ang tanan para sa kaayuhan sang pungsod. Tanan sila ang nagakaangay nga makabaton sang medalya kag pagkilala.

Indi matay-og nga mga monumento sang pungsodnon-demokratiko nga rebolusyon ang mga martir sang pumuluyong Pilipino. Ginhatag nila ang indi matupungan nga determinasyon nga maghimakas katimbang sang masang Pilipino batuk sa imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo. Ginahatag naton sa ila ang pinakama-taas nga pagtaha kag pagsaludo!

Saludohan man naton ang tanan nga masang rebolusyonaryo, mga aktibista sang mga organisasyon masa, mga Pulang hangaway, organisador kag kadre sang Partido nga padayon nga naga-angkon sang kadalag-an sa rebolusyonaryo nga banas sa pihak sang mga kabudlayan kag sakripisyo ilabi na sa atubang sang nagingki nga kampanya sang pasista nga terorismo nga ginagatungan sang imperyalismong US. Sa tunga sang kadulom sang pasismo, sila ang nagahatag sang kasanag kag giya para sa pagbato sang pumuluyo.

Labaw pa sa pagdumdom kag pagpasidungog sa aton mga martir kag baganihan, ipabutyag naton sa ila mga sangtwaryo ang aton bug-os tagipusuon nga determinasyon nga padayon nga usuyon ang banas nga ila

ginlat-as kag pas-anon ang bug-at nga katungdanan nga ila ginbilin para sa padayon nga pagsulong sang rebolusyonaryo nga paghimakas agud tapuson ang tanan nga porma sang pagpamigos kag pagpanghimulos sa pungsod.

labing nagalala ang pag-antus sang pumuluyong Pilipino sa idalom sang pasista nga rehimen US-Marcos. Ginapatuman sini ang patakaran kag programa nga kontra-pumuluyo kag pabor sa dumuluong nga kapitalista. Agud ganyaton ang mga dumuluong nga kapitalista, ginalansang ang sweldo sang mga mamumugon kag ordinaryo nga mga empleyado bisan tuman ka kulang ini agud sabton ang kinahanglanon sang ila mga kabataan. Wala-tuo nga ginaangkon ang duta, kabukiran, mga suba kag kadagatan kag ginadingot sa pumuluyo ang gina-kuhaan sang ila palangabuhian.

Patay-huya nga nagaluhod si Marcos sa iya amo nga imperyalistang US sa pagsugot sa plano sini nga magtukod sang apat ukon sobra pa nga dugang nga base militar, ilabi na sa norte nga bahin sang Luzon, sandig sa ginahimo nga pagpangangkat sang US sang gyera paagi sa pagpanulsol sa pagseparar sang Taiwan sa China. Ginapabay-an ni Marcos ang US nga gamiton kag dalahigon ang Pilipinas sa isa ka gyera nga sigurado magahalit

sa kahilwayan kag kabuhi sang mga Pilipino.

Ang sakripisyo sang aton mga baganihan ang nagbunga sa porma sang naangkon kag natukod nga rebolusyonaryong gahum sa bug-os nga pungsod. Ang gahum nga ini ang naghaling sa pumuluyo. Madalom kag malapad na ini nga naka-ugat kag padayon pa nga nagasangkad. Indi ini bisan kasan-o man mapaslaw bisan sa atubang sang wala-untat nga mga kampanya militar sang pagpangsumpo nga ginapatuman sang kaaway. Ang gahum nga ini amo ang bwad-damag sang pumuluyong Pilipino. Ginapakita sang kontra-pumuluyo kag kontra-demokratiko nga paghari sang rehimen Marcos, kag ang nagalala nga krisis sang nagahari nga sistemang malakolonyal kag malapyudal ang padayon nga kakinahanglanon nga isulong ang rebolusyonaryo nga paghimakas para sa pungsodnon nga demokrasya. Layo na ang gin-abante halin sang nagligad. Bisn layo pa kag tunukon ang banas nga paga-usuyon, kinahanglan ini nga lat-ason para hingalitan ang higayon nga mag-angkon sang panibag-o nga kabuhi ang mga Pilipino.

Nagapanawagan ang Partido sa pumuluyong Pilipino nga ipadayon ang maisugon nga paghimakas batuk sa paghari sang kapintas sang kaaway, kag makigbato para maangkon ang hustisya para sa tanan nga mga biktima sang pasista nga terorismo.

Dapat padayon nga pabaskugon ang organisado nga kubay sang pumuluyo kag isulong ang militante nga paghimakas para isulong ang mga pungsodnon kag demokratiko nga handum sang pumuluyo. Isahon ang pumuluyong Pilipino para ihamulag kag batu-an ang rehimen US-Marcos.

Determinado ang bug-os nga Partido, halin sa Komite Sentral tubtob sa mga sanga sini, pati na ang mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan, kag tanan nga rebolusyonaryong organisasyon masa, nga magpabaskog kag pahugton ang angtanay sa tunga sang malapad nga masa sang pumuluyo agud pamunuan ang ila mga paghimakas, kag magmatutom sa banas sang rebolusyonaryo nga paghimakas.

 <p>Tuig LIV No. 8 Abril 21, 2023</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikawag sang aton pahayagan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Sa altar sang mga baganihan kag martir, panumpa nga isulong kag pabaskugon ang rebolusyon 1</p> <p>Parangal sa ila Ka Benito kag Wilma Austria 3</p> <p>Bansag nga terorista, ginpakamalaot 3</p> <p>Paghanda sang kabataan sa pagrebolusyon 4</p> <p>Mga opensiba sang BHB sa 4 ka prubinsya 5</p> <p>"Modernisasyon" sang AFP nga nabalay sa imperyalista nga pagpangulsol sang gyera 6</p> <p>Paghimakas sa duta sa Tarlac kag Negros 7</p> <p>EDCA kag "modernisasyon" sang AFP 7</p> <p>War games sang US, perwisyo sa mga Pilipino 8</p> <p>Mga protesta 8</p> <p>Sa malip-ot nga pulong 9</p> <p>Nagadako nga isip sang impormal nga trabaho 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
 ang.bayan@cpp.ph	 @angbayan1969

Pinakamataas nga pasidungog para sa ila Kaupod Benito Tiamzon kag Wilma Austria

Bilang pinakamataas nga pagsaludo sa mga pamunuan sang Partido nga sila Benito Tiamzon kag Wilma Austria-Tiamzon, ginpapanaog sang Pungsodnon nga Kumand sa Operasyon sang Bagong Hukbong Bayan kag Komite Sentral nga magpormasyon kag malinong nga tigayunon ang *21-gun salute* sa pagbutlak sang adlaw sa Abril 24, sa okasyon sang ika-50 anibersaryo sang National Democratic Front of the Philippines.

Basahon kag talakayon sang tanan sa tigayunon nga mga pagtililipon-pasidungog ang pahayag sang Kawanihang Pampulitika sang Komite Sentral nga nagahatag pasidungog sa ila Kaupod Benito Tiamzon kag Wilma Austria-Tiamzon (Kaupod Laan kag Kaupod Bagong-tao) nga ginbantala bilang espesyal nga isyu sang Ang Bayan sadtong Abril 20.

Gin-anunsyo sang Kawanihan sa

Pulitika sang Partido Komunista ng Pilipinas sadtong Abril 20 ang brutal nga pagpatay sang Armed Forces of the Philippines, sa suporta sang militar sang US, sa ila ni Kaupod Benito kag Wilma Tiamzon. Sa malawig nga panahon, si Ka Benito ang nagserbe nga pangulo kag Komiteng Tigpatuman sang Komite Sentral, samtang si Ka Wilma ang pangkabilogan nga tiglikom sang Partido.

Ang mag-asawa, upod ang walo ka

iban pa, ang masaligni kag sapatnon nga ginpatay sang mga mersenaryo nga tropa sa idalom sang Joint Task Force Storm kag Task Force Trident sadtong Agosto 21, 2022. Nadakpan sila sa Samar samtang naga-byahe sakay sang duha ka van sa tunga sang alas-12 sang udto kag ala-1 sang hapon.

Sila ang brutal nga ginpa-antus antes ginpatay. Sa sunod nga adlaw, ginsakay ang mga patay nila nga mga lawas sa isa ka motorboat kag ginpaguyod sa tunga sang dagat sa dulunan sang Catbalogan City kag Tarangnan island. Didto ginpalupok ang bangka agud pagwa-on nga may nahitabo nga engkwentro sa dagat kag tabunan ang makasaligni nga krimen. AB

Pagbansag nga terorista sa konsultant sa NDF, ginkundena

Ginpakamalaot sang National Democratic Front of the Philippines ang pagbansag nga terorista sa isa sa mga consultant sini sa estoryahanay pangkalinong. Ini matapos ginparada sang mga pulis si Eric Casilao sa atubang sang midya kag publiko agud pakahuy-an kag pakamalauton. Nadakop si Casilao samtang nagatabok halin sa Malaysia padulong Thailand sadtong Abril 1. Gin-deport siya sa Pilipinas sadtong Abril 17.

Indi dapat nga ginatawag "terorista" si Casilao, base kay Juliet de Lima, interim nga tigpamuno sang negotiating panel sang NDFP. Kinamatarung niya nga kilalanon nga inosente tubtob mapamatud-an nga may sala sa tanan nga mga alegasyon batuk sa iya. Kinamatarung niya nga mag-angkon sang abugado kag pamati-an ang iya mga kaso sa mga korte. Kabahin si Casilao sa Reciprocal Working Committee on the Comprehensive Agreement on Socio Economic Reforms para sa Southern Mindanao.

Samtang, nagapadayon nga pasitang pagpang-atake sa kaumhan.

Sa Negros Occidental, gintiro sang 62nd IB ang mangunguma nga si Jose Albores Jr sa Sityo Upper Tiyos, Barangay Quintin Remo, Moises Padilla, Negros Occidental sadtong Abril 18. Nagtindog siya bilang testigo sa pagpang-ipit sang militar sa iya tupad ba-

lay nga nangin rason nga siya ginpatay.

Sa Misamis Oriental, brutal nga ginpatay sang 58th IB ang mangunguma nga si Ricardo Hilogon sa Sityo Tapol, Barangay Banglay, Lagonglong sadtong Abril 3. Si Hilogon ang anay katapo sang BHB kag madugay na nga nag-untat sa paghulag.

Pag-aresto kag pagpang-ipit. Iligal nga gin-aresto sang 62nd IB ang mag-asawa nga sila Jerry Montefalcon, 49, kag Maricel Alper sa Sityo Natuling, Barangay Budlasan, Canlaon City, Negros Oriental sadtong Abril 15. Sa Palawan, anom ka residente sang Brooke's Point nga tumalabong sa barikadang bayan kontra sa Ipilan Mining Corporation ang iligal nga gin-aresto sang mga pulis sadtong Abril 14.

Iligal nga ginsulod ang puluy-an sang mangunguma nga si Aileen G. Estiller sang mga pwersa sang estado sadtong Abril 6 sa Sityo Kaloko, Bara-

ngay Sta. Barbara, Bulusan. Ginkawat ang iya mga sinagod nga sapat kag kagamitan.

Atake sa komunidad. Indi mag-nubo sa anom ka komunidad sa mga banwa sang Isabela kag Binalbagan, Negros Occidental ang ginsuyod sang mga pwersa sang 94th IB kag 62nd IB halin Abril 10 tubtob subong. Tungod sa pagdagsa sang mga suldado kag perwesyo sang mga tsekpoyn, napilitan ang mga upisyal sang Barangay Payao, Binalbagan, nga isuspinde ang klase sadtong Abril 12.

Ginpaarakan man sang mga suldado ang balay sang pamilya But-ay sa Sityo Pallacon sa nasambit nga barangay sadtong Abril 11.

Natabo ang pareho nga pagpang-suyod sang militar sa Moises Padilla kag Himamaylan City sa Negros Occidental kag Guihulgan City sa Negros Oriental tubtob subong.

Sa Agusan del Sur, ginpaulanan sang bala sang mga pang-atake nga helicopter sang AFP ang Sityo San Miguel, Barangay Pinagalaan, Bayugan City sadtong Abril 16. Ginpalapnag sang mga suldado nga may nahitabo nga engkwentro sa tunga nila kag sang BHB.

Sangandaan: Paghanda sang kabataan sa bug-os panahon nga pagrebolusyon

Nagapanalaytay sa dugo sang mga kabataan nga tagasyudad ang diwa nga rebolusyonaryo ni Andres Bonifacio. Indi layo sa Tondo, kung sa diin ginbungag si Bonifacio, nagatindog ang upisina sang mga rebolusyonaryo nga kabataan nga ginakabuhi ang mga tinaga nga, "Kabuhi man ang ihalad."

Kada adlaw, lubos-panahon nga nagapukaw, naga-organisa, kag naga-pahulag ang mga katapo sang Kabataang Makabayan sa sulod sang mga eskwelahan agud ganyaton ang pareho nila nga mga kabataan nga magkadto sa mga paktoryahan, komunidad sang imol kag mga ulumhan agud makita ang matuod nga kahimtangan sang pumuluyo. Ginaganyat nila nga makigbahin ang mga kabataan sa rebolusyonaryo nga paghimakas, suportahan ang armadong paghimakas kag mag-intra sa Bagong Hukbong Bayan.

Indi hapos ang magdesisyon nga pultaym tungod kasugpon sini ang dako nga sakripisyo halin sa namat-an nga pangabuhi kag pag-gahin sang lubos panahon sa pi-ot nga banas sang paghimakas.

Dako ang papel nga ginatungdan sang mga sanga sang KM agud patuhawon ang mas madamo nga lubos-panahon nga rebolusyonaryo. Sa nagligad nga panahon, nakita halin sa inagihan ang bili sang tanan-nga-bahin nga konsolidasyon agud buligan nga him-uson sang isa ka katapo ang

iya desisyon nga magpultaym sa syudad man ukon sa kaumhan. Kabahin sini ang pangmalawigon nga programa sa edukasyon, buhi nga programa sa pag-upod sa sandigan nga masa, pagdihon sang mas hugot nga angtanay sa mga larangan gerilya, kag pagtigayon sang mga paghanas agud ipreparar ang kabataan sa mabudlay nga banas sang armadong paghimakas.

Sa pihak sang pag-untat sang pagtuon sa mga eskwelahan sadtong pandemya, wala nauntat ang pagtuon sang mga kabataan nga pultaym bahin sa katilingban. Yabi ang pagpatapos sa mga nagapanguna kag espesyal nga mga kurso pangmasa bahin sa katilingban kag rebolusyon Pilipino, mga sinulatan ni Jose Maria Sison, kag mga talakayan sa Marxismo, Leninismo, kag maoismo agud bag-uhon kag pabakuron ang rebolusyonaryo nga kamuklatan sang mga katapo. Ginagamit ang mga likom nga pundok sang pagtuon agud matipon ang mga katapo sang KM sa sulod sang mga eskwelahan kag i-intra sa mga kolektibo nga talakayan ang mga pagtuon. Ang mga

teorya nga natunan halin sa mga talakayan ang mangin armas sang isa ka katapo kag bug-os nga kolektibo agud mas madali nga mahangpan ang mga kontradiksyon sang katilingban kag bisan ang mga indibidwal.

Magluwas sa mga teoritikal nga mga talakayan, bilidhon nga sagkap sang programa sang mga sanga sang KM angpagpatumansi-

ni sa praktika sang pagpakigbahin sa paghimakas sang pumuluyo. Hugot nga nangin timbang sang Partido ang mga sanga sang KM para padamuon ang isip sang mga masang kabataan nga magkadto kag mangabuhi upo ang sandigan nga masa. Sa regular nga pagkadto sang mga kabataan sa mga komunidad, nagakakita nila ang ila nga papel sa katilingban- ang mangin propagandista kag organisador sa kubay sang sandigan nga masa. Nagamit sang mga kabataan, partikular na ang mga estudyante, ang kahanason bilang mga intelektwal para mapaathag sa ordinaryo nga pumuluyo ang gina-agyan nila nga pagpanghimulos, kag ang banas sang pungsodnon demokratiko nga paghimakas.

Ginapaninguha sang mga sanga sang KM kung paano liwat nga makatimbang sa pagpabaskog sang kahublagan sang mga mamumugon kag pagtukod sang mga pulang brigade sang mga mamumugon sa sulod sang paktoryahan kag mga kalapit nga komunidad. Sang nagligad, madamo nga mga kabataan ang nagdesisyon nga magpultaym matapos direkta nga nangabuhi upod sa masang anakbalhas. Hambal sang isa ka katapo nga pultaym, "lain kung nakalubog sa masa kag maagyan mo ang pait nila nga reyalidad."

Isa man ka baskog nga ginakampanya sang mga sanga sang KM ang pagkadto sa kabukiran kag pag-intra sa BHB. Ginabug-os sini ang mga programa nga ilabi nga nagalapit sa mga katapo sang KM kag Partido sa kubay sang kabataan sa mga larangan gerilya sa kaumhan. Nagresulta ini sa materyal nga suporta sa hukbo, pagpadala sang mga pwersa sa mga larangan, kag pagbinuligay sa mga pampulitika nga kampanya sang mga probinsya kag rehiyon. Kasugpon man sini ang pagdihon sang programa para sa pisikal nga ihanda ang kabataan sa pag-usoy sa masi-ot nga

Sundan sa pahina 5

Mga armado nga aksyon, ginlunsar sang BHB sa 4 ka prubinsya

Ginlunsar sang mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa apat ka prubinsya ang sunod-sunod nga taktikal nga opensiba bilang kabahin sang kadalag-an nga paslawon ang operasyon militar sang terorista nga rehimen Marcos.

Sa Masbate, nakumpiskar sang mga Pulang hangaway ang pila ka ripple nga armalayt halin sa mga aset sang militar sa Sityo Pondol sa dulunan sang mga barangay sa San Carlos kag Matagbac sa Milagros sadtong Abril 14. Ang mga aset ang imbawelto sa agresibo nga pagpang-atake sa mga pumuluyo sang ikaduha nga distrito sang prubinsya. Napata yang isa sa mga aset samtang pilason ang duha ka iban pa.

Base sa report sang mga Pulang hangaway, nagbato ang mga aset

samtang ginakumpiskar ang armas sang mga ini kag gingamit pa nga pagsagang ang mga upod nila nga sibilyan. Tuga sini, madasig nga naghulag ang mga hangaway agud buligan ang mga sibilyan, ilabi na ang isa ka bata nga makuha sa peligro nga sitwasyon.

Sa Negros Oriental, nakumpiskar sang BHB ang tatlo ka huyang nga klase sang armas kay Jorge Javier, aset panilag sang 62nd IB, sa isa ka operasyon partisan sadtong Abril 16 sa Sityo Guibawan,

Barangay Bucalan, Canlaon City, Negros Oriental. Napatay man sa nasambit nga operasyon si Javier.

Sa Camarines Sur, isa ka suldado ang napatay sa ginpatigayon nga operasyon isnayp sang BHB batuk sa detatsment sang 81st IB nga nagapondo sa Barangay Tible, Lupi, Camarines Sur. Ginpatigayon ang operasyon sa katuyuan nga 200 metro sandtong Marso 30 sa takna nga alas-dyes trenta sang aga.

Sa Camarines Norte, ginpalupan sang BHB ang detatsment sang 9th IB sa Sityo Cupido, Barangay Malaya, Labo sadtong Abril 1. Isa ka suldado ang napatay sa nasambit nga operasyon. **AB**

Halin sa pahina 4

kabukiran. Ginaduso ang pag-ehersisyo, pagkaon sang husto, kag pagtigayon sang espesyal nga paghanas-militar sa kubay sang mga katapo. Indi pareho sang pilitay nga ROTC sang estado, ang paghanas sa idalom sang hukbo ang ilabi nga mas bilidhon kag naka-engganyo tungod ini isa ka prinsipyado kag naga-alagad sa interes sang masa. Hugot ini nga ginahakos kag ginapasakupan sang kabataan.

Naga-agi sa madamo nga kontradiksiyon ang kabataan sa proseso sa pagbug-os sang muklat nga desisyon mga magpultaym. Yara ang kontradiksiyon sa kaugalingon, sa pag-eskwela, sa pinansya, kag labaw sa tanan, sa pamilya. Madamo ang nagakahangawa nga magpultaym tungod sa konsiderasyon sa pamilya. Indi malikawan nga madamo mga ginikanan, ilabi na sa sugod, ang indi magsugot sa desisyon sang ila bata nga mangin aktibista ukon rebolusyonaryo. Ginahimuslan ini sang estado sa paghimo sang kontra-komunista nga propaganda nga naga-target sa ila. Apang, ginadaog ini sang wala-kataka nga pagpaat-hag, kung sa diin mas masami kay-sa wala, nga makuha sang kabataan ang suporta sang ila ginikanan

sa kabubut-on nila nga usuyon ang banas sang rebolusyon.

Ang iban naman nga kabataan, sa lamharon nga edad, pas-an na ang responsibilidad nga mag-obra para sa ila nga pamilya. Ang iban nagapaninguha nga makatapos sa pag-eskwela para makakuha sang mas maayo nga rabaho, samtang ang iban wala na nakahulat, kag ginpili na nga bayaan ang pag-eskwela para sa gamay nga sweldo.

Pero bisan ano man kabudlay, ginpili sa gihapon nila nga sulayon ang mga kontradiksiyon nga ini tungod at-hag sa ila nga ang solo nga paglaum kag makapabag-o sa katilingban yara sa kadalag-an sang demokratikong re-

bolusyon sang banwa. Sa pag-igo sang tayuyon nga konsolidasyon kag ang id-id nga pag-atubang sang kolektiba sa mga kontradiksiyon sang isa ka katapo, indi mangin imposible sa iya nga magdesisyon nga magpultaym. Gina-dapat ang mga natun-an nga teorya, pareho sang materyalismong diyalektiko agud sipad-siparon ang tagsa ka kontradiksiyon kag makalab-ot sa mga resolusyon. Ini man ang yabe agud pandayon sang tagsa ka katapo ang kaugalingon kag talikdan ang indibidwalismo nga duna sa kabataan nga petiburges nga bagahe sa tayuyon nga pag-alagad sa masa. Ginapabakod sang teorya kag praktika ang kabang-danan agud magbag-ong molde para isikway ang ini nga mga tendensiya, kag mag-abante sa tagsa ka hilikuton.

Sa padayon nga pagsulong sang rebolusyonaryong kahublagaan, sigurado nga mas madamo pa nga kabataan ang maga-gahin sang kinaalam, talent kag kusog para sa pungsod. Ang inspirasyon nga ginkuha nila kay Bonifacio kag tanan nga mga baganihan sang pumuluyong Pilipino ang magapabakod sang ila kaugalingon nga wala sang tahaw nga ihalad ang bug-os nga kabuhi para sa pagsulong sang rebolusyon. **AB**

“Modernisasyon” sang AFP nga nabalay para sa imperyalista nga pagpangsulsol sang gyera

Nasalig sa dumuluong kag wala sang kaugalingon nga panindugan ang Armed Forces of the Philippines (AFP). Sa panahon sang Gyera, wala ini sang ikasarang nga pangapinan ang kahilwayan kag palangabuhian sang pumuluyong Pilipino. Hugot nga nahigot ang nagaluntad nga oryentasyon, operasyon kag mangin mga armas sini sa estratehiya kag interes sang US sa Asia.

Halin paman sang una, ginapaar-masan sang US ang AFP sang mga daan kag guba nga mga kagamitan nga ginapanghaboy na sang hukbo nga Amerikano. Ginaagi ini sa mga programa nga tuburan sang armas kag pondo pareho sang Excess Defense Article (EDA) kag Foreign Military Financing (FMF). Nagatubod man ang pondo kag armas paagi sa Overseas Contingency Operations (daan nga "War against terror") nga nag-uyat sang permanente nga base sa Mindanao (sang una Joint Special Operations Task Force-Philippines, kag sugod 2017, ang Operation Pacific Eagle-Philippines).

Sa nagligad nga dekada, ginpabaskog sang US ang pagpa-armas sa AFP sandig sa "pivot" ukon pagliso sini sa Asia. Base sa isa ka ginsapubliko nga report sang ahensya sa depensa sang US sadtong 2020, naglab-ot sa \$11 milyon (₱550 milyon) ang bili sang daan nga armas, gamit, kag iban pa ang ginatambak sini sa Pilipinas sa tunga-tunga sang 2011-2019. Kabahin ini sa halos \$442 milyon (₱22.1 bilyon) bili sang mga "article" ukon gamit nga gin-awtorisa sang ahensya sa depensa

sang US nga gingahin sa Pilipinas sa preho nga panahon.

Kabahin sa mga ini ang duha ka C-130, mga trak kag iban pa nga salakyan militar, masinggan, gagmay nga salakyan pandagat, bayo, tangke, kagamital dental/medikal, water purifier kag sari-sari nga kagamitan. Sa panahon man nga ini ginpagwa man sang US ang wala na ginagamit nga barko pang-gyera para masakyan sang Pilipinas sa South China Sea.

Nahitabo ang pagtambak sang mga armas sa likod sang pagpostura sang sadto presidente nga si Rodrigo Duterte sang "pakigbulag" sa US. Sadtong 2019-2021, gintugutan sang US ang pag-export sang gamit-militar sa Pilipinas nga may bili nga halos \$171.3 milyon (₱8.565 bilyon.) Sadtong 2019 lang, bag-o "ginsuspendi" ni Duterte ang Visiting Forces Agreement, nag-gahin ang US sang mga gamit-militar nga nagabili sang \$24 milyon (₱1.2 bilyon) sa idalom sang EDA. Kabahin sa mga ini ang nugbo kag tag-as nga mga pusil, salakyan, misayl, *rocket*, torpedo, bomba kag palupok (*mines*), maki-na kag sari-sari nga kagamitan.

Ginapanghambog sang embahada sang US sa Pilipinas nga nakahatag ang US sang \$1.14 bilyon (₱57 bilyon) nga ayuda militar sa Pilipinas halin 2015 tubtob 2022. Masobra sa 41% (₱23.9 bilyon) sini ang yara sa porma sang FMF. Kabahin sa mga dalagku nga gamit nga ginbaligya sang US sa AFP ang duha nga eroplano nga pang-sarbeylans nga Cessna, mga drone nga ScanEagle, armas pang-isnapp kag kontra-bomba kag mga pusil, bala kag bomba. Gingamit ang mga ini sa gyera kontra-insurhensya sang AFP batuk sa pumuluyo sa kaumhan.

Sadtong 2018, bumwelo ang "modernisasyon" sang AFP matapos mag-gahin ang reaksyunaryo nga estado sang \$5.6 bilyon (₱300 bilyon) para sa masunod nga lima ka tuig. Gingamit sang mga heneral sang AFP ang pondo agud nga dugang pa nga magbakal sang mga himo-sa-US nga armas kag gamit. Ginduso man nila ang kuno "mas barato" nga gamit militar halin sa mga subsidaryo ukon kahimbon sang US nga mga kampanya militar sa South Korea (eroplano nga FA-50,) Israel (Hermes UAV, Atmos 2000) Poland (helicopter nga black hawk) kag iban pa. Ang dalagku nga aytem nga ini ang may upod nga kontrata sang pagpakay-o kag pyesa nga pareho kadako ukon mas dako pa ang bili sa kontrata sang pagbakal. Ginhimo nga dugang nga tulubdan sang mga heneral ang mga kontrata nga ini.

Sa katapusan, tanan nga ginbakal kag ginbaton nga armas sang Pilipinas ang may pahatnugot sang US. Gin-it-sapwera sang AFP ang "ginhatag" sang China nga pila ka pusil tungod "huyang" kuno ang ini nga klase. Nag-atras ang mga upisyal sang depensa nga nagbakal sang mga helicopter sa Russia sa pagpamalibad sini nga indi "haom" ang mga ini sa nagaluntad nga sistema kag operasyon sang AFP. Sa aktwal, wala sang hula gang AFP nga indi ginakumpas ukon ginahatagan-direksyon sang US.

Paghimakas para sa duta sa Tarlac kag Negros

Ginatos ka mga residente sa Negros kag Tarlac ang nagahimakas para sa ila mga kinamatarung sa duta kag kaayuhan. Sa Tarlac, nagprotesta sa atubang sang munisipyo sang Capas ang mga miyembro sang Nagkakaisang Maramayan ng Santa Lucis para sa Lupa, Kabuhayan, at Paninirahan sadtong Abril 13. Ginapakigbatu-an nila ang pagpang-agaw sang duta nga ginahimo sang Armed Forces of the Philippines kag pag-guba sa ila nga ulumhan.

Ginagamit sang AFP ang Bases Conversion Law para agawon ang produktibo nga mga ulumhan kag himuon ini nga kabahin sang firing range sang Camp O'Donell. Sang una tubtob 10 lang ka ektarya ang ginahambal nga sakop sang ekspansyon sang firing range pero sa sulod lang sang isa ka semana, naglab-ot na sa 20 ka ektarya kag ginhawanan sang mga suldado. Gin-atubang sang mga residente ang ginatos ka suldado nga ginpadala sang Installation Management Battalion sadtong Abril 12. Nagakahangawa sila nga mapalayas bisan pa sa ila mga puluy-an.

Dugay na nga ginareklamo sang mga residente ang sobra ka lapit nila nga mga ulumhan sa firing range. Sang nagligad, isa ka kanding kag isa

ka karabaw ang napatay tungod sa nagtalang nga bala halin diri.

Panawagan sang mga mangu-nguma sa lokal nga gunyerno sang Capas: untaton ang pagpangagaw sang duta, pagpang-guba sa mga pananom, hatagan sang kumpensasyon ang ginguba nga mga pananom kag propyedad kag imbestigaran ang mga paglapas sang mga suldado sa kinamatarung sang mga residente.

Sa Negros Oriental, ginatos ka mga residente sang Barangay San Francisco, Sta. Catalina, upod ang mayor sang banwa, mga tumandok nga Bukidnon, kag progresibo nga organisasyon, ang nagprotesta sadtong Abril 12 batuk sa kumpanya sang mina sa Sityo Tarug sang nasambit nga barangay.

Ginaduso nila nga untaton sang Midan Corporation ang mining exploration para sa mga deposito nga bulawan nga nagasakop sa 1,000 ektarya nga duta sa nasambit nga sityo. Kun sa ila, wala sang pahatnugot ang mayor sa mga operasyon nga ini, kag sa aktwal, nagapamalabag ang mayor diri nga si Mayor Peve Obaniana-Ligan.

Ginpakamalaot man sang mga grupo sang tumandok ang indi pagkuha sang ila nga pahatnugot sa sini nga proyekto. Ginaduso sang Santa Catalina Bukidnon Tribe Association, kabahin ang lasang sa pagasakupon sang mina sa ila dutang palanubli-on. Diri nabuhi ang ila nga tribu halin sa una nila nga ginkilala nga lider nga ginhinganlan nga Tolong. Sandig sa laye, dapat nga ihatag sang mga tumandok ang ila Free, Prior, and Informed Consent. Nagpasa naman sang resolusyon ang mga konseho sang mga barangay nga apektado sang mina batuk sa mga operasyon sini. AB

EDCA kag "modernisasyon" sang AFP

Ginapwaragwag sang US kag sang rehimen Marcos II nga kabahin sang programa nga "modernisasyon" sang AFP ang pagtukod sang US sang mga base militar sa nagkalain-lain nga bahin sang pungsod.

Sa bag-o lang natapos nga 2+2 Ministerial Dialogue sa tunga sang mga upisyal sa depensa kag angtanay pangluwas sang US kag Pilipinas sadtong Abril 11, ginpabugal sang US ang tubtob sa ₱10 bilyon nga pondo nga ibubo sini sa Pilipinas kadungan sang pagbuylo sang pagtukod sini sa indi magnubo sa siyam ka base militar.

Ang \$100 milyon (₱5 bilyon) ang igahin agud "padasigon" ang pagkayo sang nasambit nga lokasyon sandig sa mga rekisito kag kinahanglan sang US. Ang dugang nga ₱5 bilyon ang yara sa dagway sang himo sang US nga mga multirole fighter aircraft kag helicopter nga Chinook.

Sa nasambit nga pulong, wala

sang pagpang-alang-alang nga ginakayan sang US ang programa nga modernisasyon sang AFP sa ginanunsyo sini nga Security Sector Assistance Roadmap. Pagagamiton ang "roadmap" nga ini sa pagtalana kung ano nga mga armas kag gamit-militar ang itambak sang US sa Pilipinas sa masunod nga lima tubtob 10 ka tuig.

Nahaom ang roadmap sa paghanay sang US sang opensiba nga lambat sa gintawag nga "First Island Chain" agud palibutan ang China kag punggang ang paglapnag sang impluwensya sini sa rehiyon. Kabahin sang plano nga ini ang pagtukod sang mga pasilidad para talaguan sang mga rocket, misayl, kag sistemang artileri nga pagagamiton inkaso nga "lusubon" sang

China ang Taiwan. Ang opensibo nga tikang nga ini ang pagpaniplang sang US nga kuno nagaduso sang One China principle kung sa diin napaidalom ang Taiwan sa China samtang sa likod sini ang aktibo nga pagsulsol sa "independensya" sang nauilihi. Sa sini, ginabutong sang US ang Pilipinas sa hambalanon sang soberanya sa tunga sang Taiwan kag China, kabaliskaran sa patakaran sang Pilipinas kag mga pungsod sa Southeast Asia sang non-interference.

Samtang, hugot nga ginapamala-bagan sang mga residente kag lokal nga mga upisyal sang Cagayan ang pagbukas sa duha ka "lokasyon nga EDCA" sa prubinsya. Sadtong Abril 17, naglab-ot sa 5,000 residente ang nakigbahin sa isa ka "prayer rally for peace" sa Rizal Park sa Tuguegarao City nga ginpangunahan sang Prayer for Peace Cagayan Movement. AB

War games sang US, perwesyo kag katalagman sa mga Pilipino

Naglunsar sang dungan nga protesta sa sulod kag gwa sang pungsod ang mga pungsodnon-demokratiko nga organisasyon sa una nga adlaw sang ika-38 nga US-PH Balikatan Exercises sadtong Abril 11. Ginpakamalaot nila ang paggamit sang US sa Pilipinas para manghangkat sang gyera batuk sa karibal sini nga imperyalistang China.

Sa Metro Manila, nagpiket sa atubang sang Camp Aguinaldo, Quezon City sa pagpanguna sang Bagong Alyansang Makabayan sadtong Abril 11. Nagtigayon man sang kasubong nga protesta sa New York sa pareho nga adlaw.

Kaagahon naman naglunsar sang pakilat nga rally ang mga myembro sang League of Filipino Students sa atubang sang embahada sang US sa syudad sang Maynila. Duha ka raliyista ang gin-aresto kag ginpasakaan sang kaso nga public disturbance. Gin-aresto man sang mga pulis ang apat ka paralegal nga nagbulig sa ila pero gilayon man nga ginbuy-an. Bilang suporta sa mga gin-aresto, naglunsar sang paghulag ang nagkalain-lain nga grupo sang kabataan sa atubang sang Philippine General Hospital kag Far Eastern University. Naghiwat man sang hublag protesta ang mga kabataan sa Univer-

sity of the Philippines-Visayas.

Wala sang kamatuoran ang ginahambal sang rehimen Marcos, AFP kag sang US nga ang mga war game nga ini ang para sa kapuslanan kag makabulig sa mga Pilipino, base sa mga nagprotesta. Pareho sang nagligad, pagpanigana sa gyera kag pagpakita sang imperyalista ng gahum sang US ang katuyuan sang Balikatan. Paglapas ini sa soberanya sang pungsod kag pagbutang sa katalagman sa kabuhi kag palangabuhian sang mga Pilipino.

Sa Nueva Ecija, ginpakamalaot sang mga residente sa sunod-sunod nga pagpalupok sang mga kanyon kag pagpamomba sang mga tropa nga Amerikano kag Pilipino sa Fort Magsaysay. Kalabanan sa mga pagpalupok ang mabatian sa gab-e, mga alas-11, nga ginakakibot kag perwesyo sa pumuluyo, ilabi na sa nagakatulog nga mga bata. Kabahin sang paghanas ang

mga live-fire exercise kung sa diin nga gamit sang matuod nga bala kag bomba ang mga suldado. Magluwas sa ginahatag sini nga troma sa mga sibil-yon, nagahatag man ini sang dislokasyon sang mga layaw nga sapat sa kasikbit nga lasang kag nagabilin sang makahililo nga materyal nga makahalalit sa palibot.

Ginpahayag sang Gabriela nga madamo sang mangunguma sa lugar ang nagalikaw nga mag-gwa sa ila komunidad sa kahadlok nga masalabat sa paghanas. Apektado ang ila palangabuhian tungod sini. Amo man ini ang madangatan sang gagmay nga mga mangingisda nga ginadingotan nga mangisda sa indi magnubo sa lima ka banwa sang Zambales para hatagan-ligwa ang Baliktan. Yara sa panahon sang pagdagsa sang isda ang ila pagbawal. Ginkundena sang Pamalakaya ang pahayag sang tigpamaba sang Balikatan nga isa ka "menor nga disturb" ang pagbawal kabaylo sang "pungsodnon nga seguridad." Ginaduso sang Pamalakaya, nga dapat ang mga tropa sang US ang maghalin sa lugar agud mangin matawhay ang mga Pilipino nga mangingisda.

Magalawig sa 18 ka adlaw nga Baliktan. Tumalabong diri ang 12,000 ka tropa nga Amerikano, 5,400 tropa nga Pilipino kag 11 tropa nga Austral-yano. Magluwas sa live-fire exercise sa Fort Magsaysay, magapakulob man ang mga tumalabong sang barko sa kadalagan sang Zambales nga 185 kilometro halin sa Panatag Shoal, ang tradisyunal nga pangisdaan nga bukas pareho sa mga manogpangisda nga Chinese kag Pilipino. Magagamit ang US sang mga armas pareho sang HIMARS (High-Mobility Artillery Rocket System) kag mga rocket kag bomba nga pagabuy-an sang mga eroplano nga pang-gyera sang US kag Pilipinas para himuon ini. "Hanson" man sang US ang mga suldado nga Pilipino sa paggamit sang Patriot missile, Javelin anti-tank weapon kag iban pa nga armas nga ginagamit subong sa gyera nga proxy sang US batuk sa Rusia didto sa Ukraine.

Ang Balikatan ang una nga gintigayon sadtong 2002 sa tabon sang "gyera kontra-terorismo."

AB

Rali-pakilat para sa NDFP. Nagpatigayon sang rali-pakilat ang ginatos nga myembro sang nagkalain-lain nga grupo sa idalom sang National Democratic Front of the Philippines sadtong Abril 19 bilang kabahin sang pagdumdom sa ika-50 tuig nga anibersaryo sang alyansa. Gintigayon ang madali-an nga programa sa Cubao, Quezon City. Ginbasa diri ang pahayag sang Partido nga nagapanawagan sang isa ka semana nga pagpasidungog sa tanan nga mga martir sang rebolusyong Pilipino sa nagligad nga masobra lima ka dekada.

Untaton ang SimReg Law. Gindunganan sang protesta sang mga mamamahayag kag aktibista ang pagpasaka sang petisyon para untaton ang implementasyon sang Sim card Registration Law sadtong Abril 17. Base sa ginsumiti nga petisyon, ginalapas sang laye ang kinamatarung sa pribasiya sang mga Pilipino kag ginakakas sini ang rekisito nga search warrant tungod gina-obligar sini ang paghatag sang personal nga impormasyon sang tagsa ka nagagamit sang SIM. Sa subong, halos 60% pa sang mga nagagamit sang selpon ang wala nakaparehistro kag posible nga madingutan sang kinamatarung sa komunikasyon.

Protesta sa PUP. Nagprotesta ang mga estudyante sang Polytechnic University of the Philippines-Manila sadtong Abril 17 para obligaron ang administrasyon sang unibersidad nga resolbahon ang kawad-on sang kuryente sa Mabini campus sini. Gingamit sang administrasyon ang kawad-on sang kuryente para isuspinde ang limitado nga *face-to-face* nga mga klase.

2.3%

lang ang abereyds nga ginabakal sang **National Food Authority (NFA)** nga lokal nga humay halin 2018 tubtob 2022.

Manubo na gani, indi pa malab-ot sang NFA ang target sini nga baklon.

87%

sang mga manunudlo ang naghambal nga indi maka-*concentrate* sa klase ang mga bata tungod sa sobra nga init sa tunga sang panahon sang tig-ilinit.

Duso nila, ibalik na sa daan nga iskedyul ang school year kung sa diin may *summer break* halin Abril tubtob Mayo.

Ginkuhaan: ACT Teachers Party

270 KA TUIG

ang kinahanglan bag-o malab-ot sa **\$1 milyon ukon ₱55 milyon** ang ganar sang isa ka Pilipino nga mamumugon.

Samtang, **14 ka tuig kag 2 ka bulan** lang ang kinahanglan sang isa ka mamumugon nga Swiss para ma-angkon ang nasambit nga kantidad.

Ginkuhaan: Picodi.com

54%

sang mga nagaprotesta nga nars sa UK ang namalibad sa tanyag sang ila estado nga 5% nga pagtaas sang ila nga sweldo.

Duso nila ang pagtaas sang sweldo sandig sa pagsirit sang tantos sang implasyon nga naglab-ot sa 10% sadtong Marso.

6%

lang sa pamilyang Pilipino ang nalab-ot sang pakita-tawo nga **Kadiwa store** ni Marcos Jr kung sa diin ginapadayaw niya nga yara sa **₱25** ang baligyaanay sang bugas kada kilo.

110

katawo, kabahin ang mga bata, ang napatay sa **rehiyon nga Sagaing sa Myanmar** sang paulanan sang bomba kag bala sang hunta militar ang banwa sang Kanbalu sadtong Abril 11.

Ginkuhaan: The Irrawaddy

BATANG ABRIL

Jorge Madlos (Ka Oris)

nagtaliwan nga pungsodnon nga tigpamaba sang BHB, ginbun-ag sadtong **Abril 22, 1947.**

Gregorio Rosal (Ka Roger)

nagtaliwan nga pungsodnon nga tigpamaba sang PKP. Ginbun-ag sadtong **Abril 19, 1947.**

Krisis sa trabaho: Nagadaku nga isip sang impormal nga trabaho

Kabaliskaran sa ginapagwa sang rehimen Marcos Jr kag mga ekonomista sini, wala nagasikad ang ekonomiya sang Pilipinas matapos sang liwat ini nga buksan sadtong nagligad tuig. Kadungan sa pagnubo sang tantos sang empleyo ang paghagmak sang isip sang mga mamumugon nga may pultaym nga trabaho. Sa sina, mada-mo ang matulod sa ginatawag nga impormal nga sektor sang kusog-pangabudlay.

Ginabug-os ini sang mga self-employed (nagatrabaho sa kaugalingon), mga nagatrabaho sa gagmay nga ulumhan ukon negosyo, mga timbang sulod balay, kag wala bayad nga mga trabaho sa pamilya. Ang mga mamumugon sa sektor nga ini ang nagabaton sang wala ukon manubo nga sweldo, wala kasiguraduhan kag wala mga benepisyo. Indi sila sakop sa mga laye nga nagadumala sa kusog pangabudlay kag ginadingot sa ila ang kinamatarung sa asosasyon kag mag-unyon.

Wala sila sang tingog sa mga empresa ukon subsector nga ginatrabahuan nila. Wala sila sang proteksyon sa mga lugar sang trabaho kag sa sini bulnerable sila sa peligroso kag di-makitawhanon nga mga kondisyon sa pamugon, pagpang-abuso kag sobra nga pagpanghimulos kag pagpamigos. Indi katilingalahan nga madamo sang mga kabataan kag gina-ulipon nga mga mamumugon ang masapwan sa sektor nga ini. Sa depinision sang International Labor Organization, syado ka layo ang ini nga mga trabaho sa makabig nga pormal ukon disente nga trabaho.

Sadtong Enero, ginatantya nga yara sa 20 milyon ukon 42.2% sang kabilugan nga isip sang mga Pilipino nga mamumugon ang yara sa sini nga sektor. Tuman ka dako ini kumpara sa isip sadtong Enero 2020 nga 16.8 milyon. Kung i-upod sa isip nga ini ang mga irregular nga mamumugon sa mga pribado nga establisimyento, mahimo nga magalab-ot sa 34.5 milyon ukon 73% sang kabilugan nga trabaho sa pungsod ang impormal. Buot hambalon, wala sang disente nga trabaho ang pito sa kada napulo ka Pilipino nga mamumugon.

Nagasulod ang mga mamumugon nga ini sa impormal nga ekonomya indilang tungod sa kagustohan nila kundi wala sila sang mapili-an kung ang gusto nila nga makasweldo ukon makaganar. Pipila sa ila ang nagaganar sang mas dako kumpara sa mga regular nga mamumugon, kasubong sa mga propesyunal kag nakatapos sang kolehiyo. Subong man, ang dako nga mayorya sa ila ang nalubong sa kapigaduhon, nagapuyo sa gutok nga komunidad, wala sang akses sa disente nga serbisyo pangkatilingban, wala akses sa dugang nga kapital kag masami nga target sang pagpang-abuso sang mga awtoridad.

Dako nga bahin sang mga impormal nga trabaho ang lubos nga nagadepende sa kliyente, suki ukon pamilya nga nagatrabaho. Sadtong Enero, nag-gamay sang 746,000 ang isip sang mga self-employed. Nabuhinan man sang 433,000 ang isip sang mga unpaid family workers ukon wala bayad nga mga trabaho

sa pamilya. Sa kaso sang ulihi, masami nga lubos nakasandig ang mamumugon sa pamilya nga ginatrabahuan sini para sa iya pagkaon kag puluyan.

Nagakahitabo ang pagdako sang impormal nga sektor samtang nagagamay ang kapasidad sang ekonomiya nga magtuga sang disente ukon regular nga trabaho. Sadtong Enero, naglab-ot sa 1.7 milyon ang nawad-an sang trabaho tuga nagapanguna sang pagbuhin sang mga kumpanya ukon negosyo sang mga mamumugon matapos ang panahon sang Paskwa. Kadungan sini, nagtaas ang isip sang mga wala sang trabaho sa 153,000 kag ang mga kulang sang trabaho sang 458,000.

Pagluwas diri, nagnubo man ang isip sang nakigbahin sa kusog-pangabudlay halin sa 51.2 milyon padulong sa 49.7 milyon (1.5 milyon nga pagnubo). Paathag sang Ibon Foundation, ginapakita sang pagnubo sang isip ang nagadako nga tantos sang mga mamumugon nga nawad-an sang paglaum nga makakita sang trabaho pero wala nakategorisa nga wala sang trabaho.

Pinakadako nga isip sang nawad-an sang trabaho ang mga yara sa sektor sang agrikultura (1.2 milyon), nga may kinaiya sang pulu-panahon nga trabaho. Nag-gamay naman sang 375,000 ang trabaho sa kag ginagmay bulto nga baligyaanay padulong 10.6 milyon; sa konstruksyon, nabuhinan sang 288,000 ang empleyo padulong sa apat ka milyon.

Dugang diri, nagadugang sa isip sang mga wala trabaho ang mga gradweyt sa K-12 nga wala ginabaton tungod sa kakulangan sa mga rekisito nga ginapangita sang mga kumpanya.

Base sa Commission on Human Rights (CHR), nagtuhaw sa ila pagtuon nga pila ka kabangdanan amo ang kakulangan sang mga bag-o nga gradweyt sa "soft skills" ukon abilidad sa pagpakig-halubilo, komunikasyon kag emosyon. AB

